

De toekomst van het maken van documentaires - is het eigenlijk gewoon een iPhone?

David Gelb's 'Poached' - opgenomen op iPhone 13 Pro

Ik begon deze serie met een clip uit Lumière's 'Workers Leaving A Factory'. Als de Lumières de grondleggers van de documentaire waren, wordt George Méliès - goochelaar, showman, pionier van special effects - vaak beschouwd als de grondlegger van het film drama. Wijlen Jean-Luc Godard, kenmerkend pervers, draaide dat geaccepteerde idee om: Méliès, die in de studio ook de kroon van Edward VII nabootste toen hij die niet in het echt kon filmen, maakte de eerste documentaires, terwijl de Lumières de werkelijkheid in kunst aan het omzetten waren.

Documentaires zijn op dit moment populair, maar concurreren steeds meer met drama in termen van productiewaarden. Meestal onderzoeken documentaires tegenwoordig een vitaal onderwerp of gebeurtenis met behulp van zorgvuldig samengestelde interviews, samen met archiefmateriaal en soms nagespeelde dramasequenties. Er zijn een aantal geweldige documenten op die manier gemaakt, maar voor mij sluit dit het meest opwindende aan het documentaireproces uit: het vastleggen van gebeurtenissen zoals ze in realtime gebeuren.

Misschien omdat we nu alles overal tegelijk kunnen filmen, hebben documentairemakers niet het gevoel dat ze dat nodig hebben. Sterker nog, veel filmmakers willen afstand nemen van de alomtegenwoordige iPhone-, TikTok- en YouTube-beelden, vandaar alle prachtig belichte interviews in luxe ruimtes.

Leidt technologie stijl, of stijl leidt technologie?

De huidige technologie legt de nadruk op 'de look' – grote sensoren, geringe scherptediepte, prime-lenzen, drones en gimbals. Is deze verschuiving in technologie een antwoord op de vraag, of heeft de technologie ons een manier opgelegd om films te maken?

Shallow DoF is geweldig voor interviews waarbij de achtergrond vaak een afleiding is, maar het kan een nachtmerrie zijn voor observationele documentaire (te vaak heb ik autofocus gezien op een wijd open FF-camera die wanhopig op zoek is naar het onderwerp). Je spiegellose camera kan prachtige foto's produceren, maar als je een uitgebreide rig met vastgeschroefde apparaten nodig hebt, kan dat het documentaireproces echt in de weg staan. Gimbals kunnen geweldig zijn als je wilt dat je camera door de ruimte zweeft, maar in observationele documentaires kunnen ze je van je onderwerp verwijderen, en het feit dat ze meestal worden gebruikt met bredere lenzen beperkt het soort klassiek doc-camerawerk dat ik in het vorige deel van deze serie besprak.

Documentaires die op fictie lijken, fictie die op documentaires lijken

Naarmate documentaires, met name die in opdracht van de streamingkanalen, steeds glanzender worden, zie ik een tegengestelde trend: dramafilms die gebaseerd zijn op documentaire technieken. Typerend voor deze stijl is het werk van de Amerikaanse cinematograaf Sean Price Williams, beroemd om zijn werk met de gebroeders Safdie en vele anderen; hij werkte veel samen met direct cinema documentaire pionier Albert Maysles.

Recente films als *Aftersun* (hier onder DoP Gregory Oke) en *Nomadland* (DoP Joshua James Richards) hebben een enorme schuld aan documentair camerawerk. Het filmen van bepaalde dramastijlen, vooral wanneer er een sterk element van improvisatie is, kan heel dicht bij het opnemen van documentaires liggen. Of er nu acteurs of 'echte mensen' voor de lens staan, je reageert op de actie en vindt dat frame dat het verhaal vertelt.

Is de toekomstige documentairecamera gewoon een telefoon?

Het eerste stuk dat ik ooit voor RedShark schreef, ongeveer zeven jaar geleden, was [klagen over hoe documentaire camera's zijn geëvolueerd](#). Ik heb mijn argumenten waarschijnlijk veel te vaak gemaakt: het Super16-formaat frame, nog steeds misschien optimaal voor observerend documentair werk, is nu niet modieus klein. Traditionele ENG-vormige camera's, die nog steeds door tv worden gebruikt, zijn meestal te duur en omslachtig. Voor een compacte, redelijk geprijsde, langeafstandszoomlens op een 4K-camera zijn de enige opties de handheld, camcordervorm, zoals de [Sony Z90](#), maar deze zijn een teleurstelling op het gebied van ergonomie, gevoeligheid en het onvermogen om van lens te wisselen. Steeds meer camera's zijn veelzijdige, neutrale vierkante dozen die zijn ontworpen om te worden gebruikt met rigs of gimbals - wat geweldig is voor veel toepassingen, maar werkt tegen het soort low-key, responsieve fysieke relatie tussen camera-operator, camera en onderwerp waar ik het in deze stukken over heb gehad.

Maar ik ga nu stoppen met mijn gekreun en kijken naar de positieve dingen; er is een reëel gevaar om de hoogtijdagen van de 16mm-camera te romantiseren. We hebben tegenwoordig een breed scala aan camera's beschikbaar, van actiecamera's tot ongelooflijk veelzijdige bioscoopcamera's, allemaal tegen lage bedrijfskosten waar klassieke documentairemakers niet van hadden kunnen dromen. Camera's worden ontwikkeld als antwoord op de vraag van de markt – vandaar bijvoorbeeld de opkomst van de vlogcamera, een concept dat een paar jaar geleden simpelweg nog niet bestond. Grote sensorcamera's verkopen goed omdat mensen die look willen.

De toekomstige documentairecamera is misschien helemaal geen camera. Er zijn mensen die zouden zeggen dat als je snel en discreet wilt fotograferen, je het op een iPhone kunt doen - waarom zou je je druk maken over een videocamera? Dit is een steeds overtuigender argument en wordt te gemakkelijk afgewezen door degenen die zijn opgegroeid met traditionele film- en videocamera's. Natuurlijk willen fabrikanten het blitse potentieel van telefoons benadrukken, dus we zien niet veel promo's waarbij de nadruk ligt op inhoud in plaats van beeld.

Gepocheerd -- Niet echt een observatieve docu, maar geschoten op iPhone 13 Pro

Er zijn redenen waarom een smartphone zou worden weerstaan door documentairemakers, maar beeldkwaliteit is tegenwoordig de laatste van die redenen - en de foto's zullen alleen maar beter worden. Geluidsproblemen kunnen gemakkelijk worden overwonnen door het gebruik van goedkope, afzonderlijke audiorecorders (we willen geen geluidstechnicus die aan de camera is gekoppeld) - indien nodig meerdere recorders. De ergonomie is nog niet goed, zoomen is meestal een digitale in plaats van optische functie, maar al deze nadelen zijn onbeduidend in vergelijking met het discrete formaat, het gemak en de veelzijdigheid van de wonderbaarlijke telefooncamera.

We moeten telefooncamera's aanpassen aan onze behoeften, net zoals in de jaren 1960 documentairemakers synchronisatiesystemen creëerden zodat ze camera van recorder konden loskoppelen. Als het doel van de observerende documentairemaker is om de wereld vast te leggen zoals die gebeurt, spontaan, met een minimum aan interventie, is de technologie er en in onze handen.